

ADIAMAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
ISSN: 1308-9196 / e-ISSN:1308-7363

Yıl: 189 Sayı: 52 Nisan 2026

Yayın Geliş Tarihi: 05.01.2026 Yayına Kabul Tarihi:15.04.2026

DOI Numarası: <https://doi.org/10.14520/adyusbd.1856576>

Makale Türü: Araştırma Makalesi/Research Article

Atıf/Citation: Biçici, M. ve Dağ, M. (2026). Kasım 1968 Gaziantep

Olayları: Taşrada Bir Olayın Toplumsal Etkileri. *Adiyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (52), 557-581.

KASIM 1968 GAZİANTEP OLAYLARI: TAŞRADA BİR OLAYIN TOPLUMSAL ETKİLERİ

Mehmet Biçici* **Murat DAĞ****

Öz

Kasım 1968'de Gaziantep'te meydana gelen ve şehirde infiale yol açan sokak olayları, taşrada gelişen toplumsal hareketlerin Türkiye'nin iç güvenlik politikalarına ve devlet-toplum ilişkilerine etkilerini ortaya koyması açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir. Olayların başlangıç noktası, Gaziantep Emniyet Müdürü Osman Nuri Gezmen'in, ihbar sonucu yürütülen bir operasyon sırasında, 17 yaşındaki ehliysiz şoför Recep Kara'yı yanlışlıkla vurması olmuştur. Recep Kara'nın ölümünün ardından şehirde başlayan protestolar, başta şoförler ve gençler olmak üzere geniş halk kesimlerinin katılımıyla büyümüş; cenaze süreciyle birleşerek Gaziantep genelinde büyük çaplı sokak olaylarına dönüşmüştür. Göstericiler, Hükümet Konağı, Merkez ve Akyol Karakolları gibi kamu binalarına saldırılar düzenlemiş; emniyete ait araçlar kullanılamaz hale getirilmiş, olayları fırsat bilen bazı kişiler şehirde yağma teşebbüsünde bulunmuştur. Devletin güvenlik güçleri olayları bastırmak için yoğun müdahalelerde bulunmuş, şehirde olağanüstü güvenlik önlemleri alınmıştır. Olayları bastırmak için Ankara ve Antakya'dan takviye ekipler istenmiş, bütün bu yaşananlar TBMM gündemini de meşgul etmiştir. TBMM'de; muhalefet partileri hükümeti güvenlik politikaları açısından sert biçimde eleştirirken, hükümet tarafından ise dönemin İçişleri Bakanı Faruk Sükan ve Başbakan Süleyman Demirel, yaşanan hadiseleri münferit

* Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, bicici@gantep.edu.tr, Gaziantep/Türkiye.

** Doktora Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, muratdag1071@gmail.com, Gaziantep/Türkiye.

bir güvenlik vakası olarak nitelendirilmiştir. Bu olaylar, 1960'lı yıllarda Türkiye'de artan toplumsal huzursuzluğun taşra kentlerindeki yansımalarını gösterdiği gibi, devletin kriz yönetimi kapasitesini, güvenlik güçlerinin müdahale biçimlerini ve vatandaşla olan ilişkilerini tartışmaya açmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gaziantep, 1968 Olayları, Asayiş

THE NOVEMBER 1968 GAZİANTEP EVENTS: THE SOCIAL IMPACT OF AN INCIDENT IN THE PROVINCES

Abstract

This study examines the November 1968 Gaziantep events as a significant case reflecting state–society relations and internal security dynamics in provincial Turkey. The incidents were triggered by the accidental shooting of 17-year-old driver Recep Kara by the Chief of Police during a security operation. Following his death, widespread public outrage emerged, particularly among drivers and youth, rapidly escalating into mass protests across the city. These demonstrations soon turned violent, targeting public institutions such as government buildings and police stations, causing significant material damage and severely disrupting public order. The state's response, marked by extensive security measures and military intervention, reveals the limitations of local crisis management capacities and administrative coordination. The events quickly transcended their local character and became a matter of national political debate in the Turkish Grand National Assembly. Opposition actors interpreted the incidents as evidence of structural weaknesses in security governance, whereas government representatives framed them as an isolated occurrence. More broadly, the Gaziantep events exemplify patterns of social unrest in 1960s Turkey and underline the fragile balance between legal authority and public legitimacy. The case highlights the importance of justice, transparency, and effective communication in sustaining social stability and democratic governance processes.

Keywords: Gaziantep, 1968 Incidents, Public Order

1. GİRİŞ

1960'lı yıllar, dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de siyasi, sosyal ve kültürel dönüşümlerin yoğun olarak yaşandığı bir dönem olmuştur. Dünyada 1960'lı yıllardan itibaren özellikle ABD başta olmak üzere kapitalist ülkelerde başlayan ve sosyalist ülkelere de yayılan, 1968 yılında Fransa'da zirveye ulaşan öğrenci olaylarının etkileri Türkiye'ye de yansımıştır. Ancak; sanayileşmiş ülkelerde karşılaşılan sorunlar ile sanayileşmekte olan ülkelerde karşılaşılan sorunların farklı olması nedeniyle Türkiye'de başlayan olayların altyapısını oluşturan sosyolojik nedenler diğer ülkelere göre biraz daha farklılık göstermektedir (Ulusoy - Aydemir, 2024, s. 40–41).

Türkiye özelinde, 27 Mayıs 1960 ihtilali ile başlayan 1960'lı yıllar, Milli Birlik Komitesi dönemi, Süleyman Demirel'in ilk kez iktidara gelişi gibi siyasi ve toplumsal olaylarla geçerken, (Yalçın, 2010, s. 576–592). Bu dönemde, özellikle 1968 yılı, öğrenci ve gençlik hareketlerinin eşzamanlı olarak birçok ülkede ortaya çıktığı bir yıl olması nedeniyle dünya tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir (Özhazinedar, 2021, s. 1–3; Kaynar, 2017, s. 23).

II. Dünya Savaşı sonrası şekillenen iki kutuplu dünya düzeni, özellikle Soğuk Savaş'ın gerilimli ikliminde genç kuşaklar üzerinde politik ve kültürel baskılar doğurmuş, bu da öğrenci hareketlerinin temel motivasyonlarından biri olmuştur (Soğuk Savaş Dönemi ve 68 Olayları, 2019, s. 2). Fransa'da başlayan ve kısa sürede küresel bir boyut kazanan 68 olayları, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Japonya, Çekoslovakya gibi ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de gençliğin özgürlük, adalet ve eşitlik talepleri doğrultusunda kitlesel hareketlere dönüşmüştür (Keskin, 2019, s. 44–50). Türkiye'deki 1968 yapılanmaları gerek sağ gerekse sol örgütlenmeler özelinde, Batı'daki örneklerinden farklı olarak "Türk Kurtuluş Savaşı", "Atatürk devrimleri" ve "anti-emperyalizm" gibi tarihsel ve yerli referanslarla kendi özgün direniş kültürünü inşa etmiş, üniversiteler

başta olmak üzere birçok kamu alanında örgütlü mücadele biçimleri geliştirmiştir (Karaçelik, 2022, s. 35; Bulut, 2011, s. 123). Bununla birlikte, öğrenci hareketleri yalnızca büyük şehirlerle sınırlı kalmamış, taşra kentlerinde de toplumsal karşılık bulmuştur. Sanayileşme süreciyle birlikte sınıfsal yapısı dönüşen kentlerde devlet-toplum ilişkisi daha da kırılğan hâle gelmiş, eğitimden sağlığa, barınmadan ifade özgürlüğüne dek birçok alandaki yapısal sorunlar taşradaki gençliğin taleplerine de yön vermeye başlamıştır (Ataay, 2008, s. 95; Kaynar, 2017, s. 24).

Kasım 1968'de Gaziantep'te yaşanan olaylar da, bu tarihsel ve sosyolojik bağlamların tezahürü olarak değerlendirilmelidir. 17 yaşındaki Recep Kara'nın, Gaziantep Emniyet Müdürü'nün açtığı ateş sonucu yaşamını yitirmesiyle başlayan protestolar, yalnızca bir güvenlik vakası değil; aynı zamanda Türkiye'deki 68 olaylarının taşradaki yansımalarından biri olarak ele alınmalıdır. Bu olaylar, devletin güvenlikçi yaklaşımı ile halkın adalet arayışı arasındaki uçurumu görünür kılmış; yerel ölçekte gelişen tepkiler ulusal düzeyde siyasi ve hukuki yankılar doğurmuştur.

2. Kasım 1968 Gaziantep Olayları

1968 yılının Kasım ayında Gaziantep'te meydana gelen olaylar, dönemin Türkiye'sinde kamu düzeni ve güvenlik politikaları açısından kritik bir dönüm noktası teşkil etmiştir. Gaziantep'teki toplumsal infiale yol açan Kasım 1968 olaylarının fitilini ise Malatya'da meydana gelen olaylar ateşlemiştir. Malatya'da iki polis memurunun vurulması olayının hemen ardından Türkiye genelinde güvenlik güçleri olağanüstü alarm durumuna geçirilmiş, Gaziantep Emniyet Müdürlüğü de olası bir tehdit ihtimaline karşı teyakkuza geçmiştir (*Cumhuriyet*, 1968, 15 Kasım, s. 1). Bu olağanüstü güvenlik hassasiyeti içerisinde, Gaziantep

Emniyet Müdürü Osman Nuri Gezmen[†], ihbarlar doğrultusunda Malatya'daki saldırganların Gaziantep'e kaçabileceği şüphesiyle sokaklarda yoğun kontrol uygulamalarına başlamıştır (*Milliyet*, 1968, 15 Kasım, s. 1).

Güvenlik tedbirlerinin arttırıldığı günlerde, Gaziantep'ten Araban yolu istikametine doğru hareket eden 58 model Chevrolet marka 01 DF 606 plakalı bir taksi, kimlikleri belirlenemeyen iki kişi tarafından kaçırılmıştır. Araç içerisine binen saldırganlar, şoför Sait Küçük'ten deponun tamamen doldurulmasını istemiş, ardından Araban'a doğru yol almışlardır. Güngürge Köyü civarına geldiklerinde, şoföre arabayı durdurmasını söylemişler, duraklama anında ise şoförün ensesine bıçak saplayarak saldırıya geçmişlerdir. Şoför Sait Küçük, kendisine saplanan bıçağı çıkararak saldırganlardan birine saptırılmış, böylece saldırganların şoförü yol kenarına bırakarak araçla birlikte kaçmalarına sebep olmuştur (*Gaziantep Sabah*, 1968, 12 Kasım, s.1).

Bu gelişmelerin ardından emniyet yetkilileri, kaçırılan araç ve şüphelilerin Malatya'da polisleri şehit eden kişiler olabileceği şüphesi ile alarm durumuna geçmiştir. 9 Kasım 1968 tarihinde, Emniyet Müdürü, Emniyet Müdür Muavini ve Emniyet Amiri ile birlikte organize bir operasyon düzenlemiş, kaçırılan araçla aynı emsal 58 model Chevrolet araçların kontrol edilmesine karar verilmiştir. Olayların devamında, Emniyet Müdürü'nün içinde bulunduğu araç, Doğumevi civarında 27 AC 114 plakalı 58 model Chevrolet marka bir taksi ile karşılaşmıştır. (*Gaziantep Sabah*, 1968, 12 Kasım, s.1). Araca dur ihtarı yapılmış; fakat aracı kullanan, 17 yaşındaki ehliyetsiz genç Recep Kara, paniğe kapılarak kaçmaya çalışmıştır. Bu kaçış, Emniyet Müdürü Osman Nuri Gezmen tarafından tehlikeli bir kaçış olarak değerlendirilmiş ve zanlının yakalanması amacıyla silah kullanılmıştır. (*Cumhuriyet*, 1968, 15 Kasım, s. 1,7). Ekiplerce araç durdurulmuş,

[†] Osman Nuri Gezmen, 1926 yılında Bursa'da doğmuştur. Polis okulundan sonra, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ni mezun olmuştur. Gezmen, Gaziantep'e, Kütahya'daki görevinden sonra emniyet müdürü olarak atanmıştır (Gaziantep Valiliği, 1968, s. 15).

ancak Recep Kara araçtan indiği esnada Emniyet Müdürü'nün tabancasından çıkan kurşunla sol boşluğundan vurulmuştur. Olayın şoku içerisinde kalan Emniyet Müdürü, Müdür Muavini ve bir bekçi ile birlikte yaralı Recep Kara'yı kucaklayarak Gaziantep Devlet Hastanesi'ne götürmüştür. Yaralı genç acil ameliyata alınmış, dalağı çıkarılmış ve diğer yaraları dikilerek tedavi edilmeye başlanılmıştır. (*Gaziantep Sabah*, 1968, 12 Kasım, s.1). Gaziantep'te adli ve idari gelişmeler devam ederken, Emniyet Müdürü tarafından kazara vurulan 17 yaşındaki Recep Kara'nın durumu şehri derinden etkilemiş, bu olayın yarattığı hassasiyetin ardından şehirde güvenlik kontrolleri sıklaştırılmıştır (*Gaziantep Sabah*, 1968, 14 Kasım, s. 1, 4). Bununla birlikte, Emniyet Müdürü Osman Nuri Gezmen tarafından vurulan genç şoför Recep Kara, yapılan tüm tıbbi müdahalelere rağmen hastanede hayatını kaybetmiş (*Cumhuriyet*, 1968, 15 Kasım, s. 1), Recep Kara'nın ölüm haberi, başta şoför camiası olmak üzere şehir halkı arasında büyük bir öfkeye sebep olmuş, olayın yanlışlıkla gerçekleşmiş olması halkın tepkisini yatıştırmakta yetersiz kalmıştır (*Milliyet*, 1968, 15 Kasım, s. 1).

Recep Kara'nın ölüm haberinin şehirde duyulmasıyla birlikte Gaziantep'te geniş çaplı protestolar başlamış, özellikle şoförler ve gençler öncülüğünde büyük kalabalıklar sokaklara dökülmüştür (*Cumhuriyet*, 1968, 15 Kasım, s. 1). Kalabalık hastane önünde toplanarak cenazenin kendilerine teslim edilmesini talep etmişlerdir. Gece yarısı hastane önünde yollar taşlarla kapatılarak trafik kesilmiş, sabaha kadar süren gergin bekleyiş sırasında Şoförler Derneği olayları yatıştırmaya çalışmıştır. 15 Kasım günü saat 10.30 civarında, Maarif Meydanı'nda toplanan bir grup şoför, araçlarını çapraz şekilde park ederek trafiği ikinci kez kesmiş, ardından vilayet binasına doğru yürüyüşe geçilmiştir. Ellerinde "Katil Emniyet Müdürü" ve "Emniyetsiz Emniyet" gibi dövizler taşıyan kalabalık, vilayet binasına taş atarak camları kırmıştır. Vali Hayrettin Ersöz, kalabalığa iki defa hitap etmiş ve hareketlerin suç teşkil ettiğini, askeri birliklerin

müdahalesinin kaçınılmaz olacağını belirterek halkı dağılmaya çağırmıştır. (*Gaziantep Sabah*, 1968, 15 Kasım, s. 1, 4).

Valinin çağrısına rağmen bir türlü sakinleşmeyen öfkeli kalabalık, Gaziantep Hükûmet Konağı'na yürüyerek binayı taşlamış, tüm camlar kırılmış, bina içerisindeki mobilyalar tahrip edilmiş ve belgelerin bir kısmı zarar görmüştür. Hükûmet Konağı'nda bulunan Vali Hayrettin Ersöz ve diğer resmî görevliler, can güvenliklerini sağlamak amacıyla konağın üst katlarına sığınmak zorunda kalmışlardır (*Milliyet*, 1968, 15 Kasım, s. 1).

Merkez Karakolu önünde ise polis ile göstericiler arasında silahlı çatışma yaşanmış, bu çatışmada marangoz kalfası Müslüm isimli bir kişi yaralanmıştır. Ayrıca Emniyet Müdürlüğü'ne ait bir motosiklet göstericiler tarafından devrilerek yakılmıştır (*Gaziantep Sabah*, 1968, 15 Kasım, s. 1, 4). Bununla birlikte, kalabalığın bir kısmı Vali Konağı'na ve Akyol Karakolu'na baskın yapmaya teşebbüs etmiş, bu noktada askeri birliklerin müdahalesi ile olayların daha fazla büyümesi engellenmiştir (*Gaziantep Sabah*, 1968, 15 Kasım, s. 4). Olayların giderek büyümesi üzerine Gaziantep Valiliği, şehirdeki güvenlik yetkilerini askerî makamlara devretmiş ve şehrin kritik noktaları askerî birlikler tarafından kontrol altına alınmaya başlanmıştır (*Cumhuriyet*, 1968, 16 Kasım, s. 1,7). Emniyet Müdürlüğüne ise Merkez Komutanı Albay Necati Oğuzdolgun atanmıştır (*Gaziantep Sabah*, 1968, 16 Kasım, s. 4). Giderek şiddetlenen olaylarda, halkın tepkisi yalnızca Hükûmet Konağı ile sınırlı kalmamış, Emniyet Müdürlüğü binası ve çeşitli karakollar da hedef alınmış, bazı karakollar basılarak içerisindeki evraklar ve ekipmanlar zarar görmüştür (*Milliyet*, 1968, 15 Kasım, s. 1; *Gaziantep Sabah*, 1968, 15 Kasım, s. 1, 4). Şehirdeki genelevde de yağma ve saldırı olayları meydana gelmiş, büyük çaplı maddi zarar oluşmuştur (*Gaziantep Sabah*, 1968, 15 Kasım, s. 1, 4). Olayların bu denli şiddetlenmesi üzerine Hatay'dan ve Ankara'dan Gaziantep'e toplum polisi ve askerî birlikler sevk

edilerek şehirde geniş güvenlik önlemleri alınmıştır (*Cumhuriyet*, 1968, 16 Kasım, s. 1).

Recep Kara'nın cenazesi ise olayların yoğunlaştığı saatlerde hastaneden alınarak önce şehir merkezinde dolaştırılmış, ardından kabristana götürülmüştür. Cenaze törenine Gaziantep'teki şoförlerin büyük bir kısmı katılmıştır. Bu süreçte, yetkililer olayları tahrik eden kişilerin şoför camiasına ait olmadığını ve halkı kışkırtmaya çalışan provokatör unsurların varlığından şüphelendiklerini açıklamışlardır (*Gaziantep Sabah*, 1968, 15 Kasım, s. 4). Öte yandan Emniyet Müdürü Osman Nuri Gezmen, olayların gelişmesi üzerine görevden alınmış ve yürütülen adli süreç sonucunda tutuklanmıştır. Vali, şehirde olağanüstü hâl ilan edilebileceğini ve okulların tatil edilmesinin gündeme gelebileceğini belirtmiştir. Gaziantep'teki toplumsal gerilim, ancak askeri birliklerin sıkı tedbirleriyle kontrol altına alınabilmiş (*Gaziantep Sabah*, 1968, 15 Kasım s. 1, 4), 16 Kasım 1968 tarihi itibarıyla Gaziantep'te hayat, askeri birliklerin etkin müdahalesi ve jandarmanın güvenliği sağlamasıyla normale dönmeye başlamıştır. Vilayet, emniyet ve adliye binalarında hasar gören camların onarılmasına başlanmış ve şehirde olağanüstü tedbirler alınmıştır. Öte yandan, Adalet Partisi Gaziantep Merkez İlçe Yönetim Kurulu tarafından yayımlanan bir bildiriye ise Emniyet Müdürü'nün hareketinin tasvip edilmediği, adli mercilerden adaletin hızlı bir şekilde tesis edilmesinin beklendiği açıklanmıştır. Ayrıca, olayların bahane edilerek devlet malına zarar verilmesinin ve güvenlik teşkilatına olan güvenin zedelenmesinin üzüntüyle karşılandığı belirtilmiştir (*Gaziantep Sabah*, 1968, 16 Kasım, s. 4).

Gaziantep'te meydana gelen olaylar, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde de tartışmalara neden olmuştur. Bu olaylar, özellikle hükümetin iç güvenlikteki yetersizliği çerçevesinde gündeme getirilmiştir. İçişleri Bakanı Faruk Sükan hakkında muhalefetin gensoru önergesi tartışmalara neden olmuştur. TBMM

çatısı altında, Recep Kara'nın öldürülmesi, doğrudan ele alınmış ve olayın Gaziantep'te kitlesel protestolara yol açtığı belirtilmiştir.

İçişleri Bakanı Faruk Sükan ise konuyla ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, olayların oluşu hakkında; TBMM'nin 15 Kasım 1968 tarihli oturumda bilgilendirme konuşması yapmıştır. Sükan, TBMM'deki açıklamalarında; valilik, jandarma ve askeri birliklerin iş birliğiyle kan dökülmemesi için hassasiyet gösterildiğini, tahrikçilerin tespit edilip adli sürece yönlendirildiğini ifade etmiş (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 45), Emniyet Müdürü Osman Nuri Gezmen'in davranışının kanunlar çerçevesinde olduğunu, olayların ise bazı kışkırtıcı unsurlar tarafından büyütüldüğünü ileri sürmüştür (*Cumhuriyet*, 1968, 16 Kasım, s. 1). Sükan, yaşananların bir zabıta vakası olduğunu ve siyasi bir anlam yüklenmemesi gerektiğini de belirtirken (*Cumhuriyet*, 1968, 16 Kasım, s. 1) öte yandan, muhalefet milletvekillerinin verdiği gensoru önergesinde olayların hükümetin iç güvenlik zafiyetlerinden kaynaklandığı da vurgulanmıştır (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 45).

İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın konuyla ilgili TBMM'nin 15 Kasım 1968 tarihli birleşiminde yaptığı beyanın tam metni ise şu şekildedir:

Hırsızlık ve katilden aranmakta ve hali firarda bulunan bir şahsın Antep'te bulunduğu ve dolaşmakta olduğu ihbarı üzerine, 9.11.1968 günü gerekli tedbirleri alan ve arama ekiplerini bizzat idare eden Gaziantep Emniyet Müdürü Osman Nuri Gezmen, bildirilen eşkale uygun bir otomobil ile karşılaşmıştır. Araba sürücüsü, yapılan bütün kanuni ihtar ve ikazlara rağmen durmamış, aksine arabasını süratle ve ezmek kastıyla emniyet müdürünün üzerine sürmüştür. Emniyet müdürü şüpheli şahsı yakalamak ve otoyolu durdurmak maksadıyla Polis Vazife ve Salâhiyetleri Kanununu uygulayarak tabancasını kullanıp ateş

etmek mecburiyetinde kalmış ve şahıs yaralı olarak ele geçirilmiştir. Bizzat emniyet müdürü tarafından ânında hastaneye götürülen yaralının kaçakçılıktan sabıkalı, ehliyetsiz oto sürücüsü 1952 doğumlu Recep Kara olduğu tespit edilmiştir. Recep Kara'nın tedavi edilmekte olduğu hastanede 13.11.1968 günü ölmesi ve ölüm haberinin yakınları tarafından duyulması üzerine, bazı tahrikçilerin de tesiri ile Devlet hastanesi önünde bir kısım halk toplanmıştır. Jandarma Kumandanı ve ilgililerin topluluğa hitap etmek suretiyle dağılma ihtarında bulunmuşlar ve burada sükûneti sağlamayı başarmışlardır. Topluluğun dağılması üzerine cenaze yakınlarına teslim edilmiştir. Yaralının 13 Kasım gecesi ölmesi üzerine 14.11.1968 günü düzenlenen cenaze töreni sırasında toplanan ve devamlı muayyen tahriklerle toplanan 400 ilâ 500 kadar şahıs saat 11,30 sıralarında, içinde emniyet müdürlüğü de bulunan, vilâyet binası önüne gelmiştir. Devamlı tahriklerle, mütecessis vatandaşların da toplanması ile topluluğun yekûnu 2000'i bulmuştur. Tahrikler artmış, uzaktan aleyhte tezahürat başlamış ve Hükümet binasının pencereleri taşlanmıştır. Gerek Hükümet binasının ve gerekse bitişiğindeki adliye binasının camları büyük ölçüde uzaktan atılan taşlarla tahribe dilmiştir. Tecavüzlerin vilâyet binasına müteveccih bir hal alması üzerine, vali kanuni yetkisini kullanarak askerî birliklerden yardım istemiş, celbedilen kuvvetler Hükümet konağında ve lüzumlu diğer yerlerde tertibat almıştır. Hükümet konağı civarından uzaklaştırılan topluluk bu defa Merkez ve Akyol Polis karakollarına teveccüh etmiştir. Emniyet ve askerî kuvvetlerin aldığı tedbirlerle her iki karakol muhafaza altına alınmış, tecavüz önlenmiş ve mütecevizler def edilmiştir. Olaylar sırasında iki karakolun bir

kısım camları kırılmış, polise ait bir jip devrilip kısmen yakılmış, iki arabanın sadece camları kırılmış ayrıca bir motosiklet tahrip edilmiştir. Gaziantep valisi ve garnizon yetkilileri olayların başından itibaren tam bir iş birliği içerisinde çalışmak suretiyle lüzumlu bütün tedbirleri almışlar, daha vahim olaylara sebebiyet vermemek, kan akıtmamak ve can kaybına müncer olabilecek davranışlarda bulunmamak hususunda vazifeliler azami dikkat, soğukkanlılık ve itina göstermişlerdir. Tahrikçiler ve teşvikçiler ile suç işleyenler olayların başlangıcından itibaren vazifelilerce tespit edilmiştir. Yeni hâdiselere fırsat ve meydan bırakmamak hususunda gerekli tedbirler alınmıştır. Vilâyet binasının muhasara edildiği, bazı dairelere girilerek tahriplerde bulunduğu yolundaki haberlerin hakikatle ilgisi yoktur. Gerek vali ve gerekse diğer görevliler vilâyete girip çıkmışlar, vali iki defa topluluğa hitap etmek suretiyle tansiyonu düşürmeye de kısmen muvaffak olmuştur. Olaya adlî makamlar el koyduğu gibi, idari yönden de başlangıçtan beri takibata geçilmiş bulunmaktadır. Bu ölüm hâdisesini vesile ittihaz ederek tahrik ve teşvikler yapan, Hükümet otoritesini kırmaya müteveccih davranışlarda bulunan, kanunları ihlâl eden suçluların, olayların başlangıcından itibaren vazifelilerce tespit edilmiş olduklarını ve bunların adaletin pençesine teslim edileceklerinden hiç kimsenin şüphesi bulunmamasını yüksek huzurlarınızda arz ederim (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 38-39).

Gaziantep olayları, meclisin 20 Kasım 1968 tarihli oturumunu da fazlasıyla meşgul etmiştir. Bu birleşimde; TBMM genel kurulunda hükümete yönelik ciddi eleştiriler yer almıştır. Türkiye İşçi Partisi (TİP) Grubu adına söz alan Yunus Koçak, Gaziantep'teki olayları Türkiye genelinde yaşanan daha geniş bir güvenlik

ve idari zafiyetin açık bir göstergesi olarak değerlendirmiştir. Koçak, olayın sadece bireysel bir hata değil, partizanca organize edilen polis teşkilatının yapısal sorunlarının bir sonucu olduğunu ileri sürmüştür (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 157-158). TİP temsilcisi, vatandaşların artık hukuki haklarına güvenmediğini, adalet mekanizmasının işleyememesi nedeniyle bireysel adalet arayışlarının gündeme geldiğini ve devlet otoritesinin halk nezdinde meşruiyet kaybına uğradığını belirtmiştir. Özellikle emniyet kuvvetlerinin siyasi iktidarın partizanca hedeflerine hizmet ettiği iddiası hem Gaziantep olayları hem de ülke genelindeki diğer benzer vakalar bağlamında dile getirilmiştir (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 157-158).

20 Kasım tarihli oturumda, Gaziantep olayları üzerinden yapılan değerlendirmelerde, Anayasa'nın 19., 20., 56., 88. ve 119. maddelerine atıfla, devletin vatandaşlarına can ve mal güvenliği sağlama yükümlülüğünü yerine getirmekte yetersiz kaldığı vurgulanmıştır. Ayrıca, emniyet teşkilatının suç işlenmesini önleyici değil, zaman zaman suça iştirak eden bir yapı gösterdiği ileri sürülmüş; bu durumun, Gaziantep'teki olay gibi sonuçlar doğurduğu ifade edilmiştir (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 157-158). Meclis oturumunda hükümet kanadına yönelik eleştiriler özellikle iki ana eksende yoğunlaşmıştır: Birincisi, emniyet teşkilatının siyasi etkilerden bağımsız hareket edememesi; ikincisi ise kamu düzeninin tesisi için gerekli yapısal reformların zamanında ve etkili biçimde gerçekleştirilememesidir. (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 157). Olay yalnızca bireysel bir adli hata değil, idari sistemin, özellikle de güvenlik yönetiminin ciddi bir yetersizliği olarak değerlendirilmiş, hükümetin genel iç güvenlik politikaları şiddetle eleştirilmiştir. (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 157-158).

Gaziantep'te meydana gelen toplumsal olaylar, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 27 Kasım 1968 tarihli birleşiminde dolaylı biçimde tekrar gündeme gelmiştir. Bu

oturumda, doğrudan Gaziantep olaylarına ilişkin detaylı bir görüşme yapılmamış olmakla birlikte, Amasya'nın Taşova ilçesinde yaşanan Belevi Köyü olayları tartışılırken, Gaziantep'te daha önce meydana gelen hadiseye atıf yapılmıştır (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 264-265). Bu oturumda İsmet İnönü, Taşova Belevi köyünde güvenlik güçlerinin halka ateş açtığı ve iki kişinin ölümüne sebebiyet verdiği olayla ilgili hükümeti eleştirirken, Gaziantep'te birkaç gün önce yaşanan ve "pek büyük bir hadise" olarak nitelediği olaydan da söz etmiştir. İnönü, Gaziantep olayında bir resmi memurun istemeyerek yaptığı bir hata sonucu halk arasında büyük bir infial oluştuğunu, ancak hükümetin soğukkanlı davranarak bu infiali büyümeden yatıştırmayı başardığını ifade etmiştir (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 264).

İnönü'nün ifadelerine göre, Gaziantep'teki hadise, resmi bir görevlinin şahsi hatası nedeniyle başlamış ve kamuoyunda büyük bir tepkiye yol açmıştır. Ancak, hükümetin yerinde müdahalesi sayesinde olaylar daha büyük bir facia halini almadan kontrol altına alınabilmektedir. Özellikle İçişleri Bakanı'nın, olaydan sonra yaptığı "anarşistler" suçlamalarıyla halkı yeniden provoke etme eğiliminde olduğu, ancak Başbakan'ın soğukkanlı tavrıyla olayın büyümesinin önlendiği dile getirilmiştir (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 264). İnönü, Gaziantep olayının, devlet ile halk arasındaki güven ilişkisini zedeleyecek potansiyelde ciddi bir toplumsal patlama olduğunu vurgulamış, özellikle güvenlik güçlerinin halkla ilişkilerinde daha dikkatli olunması gerektiğine işaret etmiştir. Ayrıca, bu tür olayların etkili biçimde soruşturulmaması durumunda, halk hafızasında uzun yıllar kapanmayacak yaralar açılacağı konusunda uyarmıştır (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 265).

Gaziantep olayına yapılan bu dolaylı gönderme, Meclis oturumlarında, kamu düzeni ve halk-devlet ilişkilerinin ne derece hassas bir konu olarak ele alındığını göstermesi bakımından önemlidir. İsmet İnönü'nün, Gaziantep örneği üzerinden

hükümeti hem takdir ettiği hem de İçişleri Bakanı'nın kriz yönetimindeki zafiyetine dikkat çektiği görülmektedir (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1968, s. 264-265). Bu yönüyle Gaziantep olayları, yalnızca yerel bir güvenlik sorunu olmanın ötesinde, 1960'lar Türkiye'sinde devletin kamu düzeni politikalarının ve vatandaşla kurduğu ilişkinin kırılma yapısının bir örneği olarak TBMM kayıtlarına geçmiştir. Başbakan Süleyman Demirel de olayların münferit bir güvenlik vakası olduğunu ifade etmiş ve hükümetin süreci yakından izlediğini, kamuoyunun ise soğukkanlı olması gerektiğini vurgulamıştır (*Cumhuriyet*, 1968, 16 Kasım, s. 1).

Gaziantep Valisi Hayrettin Ersöz yaptığı açıklamalarda, halkın galeyana gelmesinde provokatör unsurların etkili olabileceğini, bazı kişilerin şehirdeki huzursuzluktan yararlanarak halkı tahrik ettiğini düşündüğünü ifade etmiştir (*Cumhuriyet*, 1968, 16 Kasım, s. 1). Ancak soruşturmanın henüz tamamlanmadığı, somut bir örgütlü yapının varlığına ilişkin kesin bulguların bulunmadığı belirtilmiştir (*Cumhuriyet*, 1968, 16 Kasım, s. 1). Gaziantep Belediye Başkanı Abdülkadir Batur ise olayların Gaziantep için merkezi hükümet nezdindeki imajı üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceğinden endişe ettiğini ifade etmiştir (*Gaziantep Sabah*, 1968, 17 Kasım, s. 1). Bu gelişmelerin ardından Emniyet Teşkilatı'nda kapsamlı bir değişikliğe gidilmiş, Osman Nuri Gezmen görevden alınmış ve yerine Cemil Gülmen atanmıştır (*Cumhuriyet*, 1968, 16 Kasım, s. 1). Şehirde asayiş sağlamaya amacıyla 100 kişilik toplum polisi birliği ve çok sayıda sivil polis Gaziantep'e sevk edilmiş, askerî birliklerle koordineli olarak kritik noktaların korunması sağlanmıştır (*Cumhuriyet*, 1968, 16 Kasım, s. 1, 7; *Gaziantep Sabah*, 1968, 17 Kasım, s. 1).

Recep Kara'nın ölümüne yol açan olayın adli boyutu da eş zamanlı olarak işlemeye başlamıştır. Gaziantep Cumhuriyet Savcılığı tarafından başlatılan tahkikat neticesinde, olayın soruşturulması ve Emniyet Müdürü Osman Nuri Gezmen'in eylemlerinin hukuki çerçevede değerlendirilmesi amacıyla dosya

Ankara'ya devredilmiş, böylece olayın yerel baskılardan arındırılarak daha objektif bir şekilde incelenmesi hedeflenmiştir (*Cumhuriyet*, 1968, 17 Kasım, s.1).

Aynı süreçte, 14 Kasım günü Gaziantep'te yaşanan geniş çaplı olaylara karıştığı iddiasıyla çok sayıda kişi gözaltına alınmış, bazıları adliyeye sevk edilmiştir (*Gaziantep Sabah*, 1968, 17 Kasım, s. 1). 14 Kasım'da vilayet ve adliye binalarının taşlanması ile başlayan müessif olaylar kapsamında, tahkikat neticesinde 26 kişi hakkında tutuklama kararı verilmiştir. Zanlılar arasında çeşitli meslek gruplarından şahıslar yer almakta olup, bu kişilerden bazılarının olayların kışkırtıcıları olduğu iddia edilmiştir. Tutuklananlar arasında parmak uçları felçli bir gazete bayii olan Rifat Künc de bulunmaktadır. (*Gaziantep Sabah*, 1968, 19 Kasım, s. 1). Künc'ün olaylar sırasında dükkânında olduğunu ifade eden şahitlerin beyanlarına rağmen, mahkeme tarafından tevkifine karar verilmiştir. Kısa süre sonra Rifat Künc, yaptığı itiraz sonucu serbest bırakılmıştır. Adli merciler tarafından yapılan değerlendirme neticesinde, Künc hakkında verilen tutuklama kararının kaldırılması uygun bulunmuş ve tahliye işlemi gerçekleştirilmiştir (*Gaziantep Sabah*, 1968, 23 Kasım s. 1, 4). Ayrıca, olaylardan sonra Mardin'e kaçtığı belirlenen ve tahrikçilikle suçlanan Bayram Yenigül de polis tarafından yakalanarak Gaziantep'e getirilmiştir (*Gaziantep Sabah*, 1968, 19 Kasım, s. 1). 23 Kasım itibariyle olaylarla ilgili tutuklananların sayısında artış yaşanmış ve sayı 42'ye ulaşmıştır. Özellikle polis aracının yakılması olayına karıştığı iddia edilen bir çocuğun da tutuklanmasıyla tutuklama sayısının arttığı bildirilmiştir. Ayrıca, 14 Kasım olayları sırasında küçük çocuklara para dağıtıldığı yönündeki söylentiler de soruşturma kapsamına alınmıştır. Yetkililer, bu tür iddiaların ciddi şekilde incelendiğini ve gizli yürütülen tahkikat esnasında bu konuda da araştırma yapıldığını açıklamışlardır. (*Gaziantep Sabah*, 1968, 23 Kasım s. 1, 4). Emniyet Müdürü Cemil Gülmen ise basın mensuplarıyla 23 Kasım tarihinde yaptığı görüşmede; "Biz olayları yatıştırmak isterken, sizler

alevlendiriyorsunuz” diyerek basını sorumlu yayın yapması gerektiğini vurgulamıştır. Gülmen, özellikle idarecilerle basın arasındaki ilişkilerde daha yapıcı bir tutum sergilenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Öte yandan, 14 Kasım olaylarında zarar gören vilayet ve adliye binalarındaki onarım çalışmaları tamamlanmış, kırılan camların tamamı yenilenmiştir. Bu gelişme, şehirde kamu düzeninin yeniden tesis edilmesine yönelik bir adım olarak değerlendirilmiştir (*Gaziantep Sabah*, 1968, 24 Kasım, s. 1,4).

Gaziantep Valisi Hayrettin Ersöz, halktan olayların aydınlatılabilmesi için idareye yardımcı olmalarını istemiştir. Ayrıca, Ankara’dan geçici olarak gönderilen toplum polisinin Gaziantep’te kalıcı olması için İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü nezdinde girişimlerde bulunulduğunu açıklamıştır. Öte yandan, Türkiye İşçi Partisi (TİP) üyesi bazı kişilerin de tutuklananlar arasında bulunduğu ileri sürülmüş, bu nedenle TİP’li hukukçular harekete geçerek üyelerinin olaylarla ilgisinin bulunmadığını kanıtlamak amacıyla çeşitli girişimlerde bulunmuşlardır. TİP yönetimi, 14 Kasım olaylarının partilerine yüklenmek istendiğini iddia etmiş ve bu durumu protesto etmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Gaziantep İl ve Merkez İlçe Yönetim Kurulları da ortak bir bildiri yayımlayarak 14 Kasım olaylarını şiddetle kınamışlardır. Bildiride, soruşturmanın İçişleri Bakanı’nın peşin hükmüne uygun şekilde yürütülmeye çalışıldığı ve bu durumun şehirde bir “terör havası” yarattığı öne sürülmüştür. (*Gaziantep Sabah*, 1968, 19 Kasım, s. 1, 4).

Gaziantep’te yaşanan toplumsal gelişmelerin adli boyutu, Aralık 1968 itibarıyla devam etmiştir. Recep Kara’nın ölümü sonrasında 14 Kasım günü vuku olaylar dolayısıyla açılan soruşturmanın ikinci aşamasında yargılamalar gerçekleştirilmeye devam etmiştir. Bu kapsamda, 14 Kasım olaylarının ikinci kısım sanıkları, Gaziantep İkinci Asliye Ceza Mahkemesi’nde hâkim karşısına çıkarılmıştır. Duruşmada toplam 11 sanığın yargılaması yapılmış; sanıklar Nusret

Kahraman, Reşat Özkaya, Zeynel Akdemir, Ali Sönmez, Musa Karslıgil, Nurettin Top, Hanefi Ateşoğlu, Muhtar Kaya, Hasan Çelik ve Hurşut Akyıldız olmuştur. Sanıkların tamamı savunmalarında, 14 Kasım olayları ile uzaktan ya da yakından bir ilgilerinin bulunmadığını iddia etmişlerdir. Yaklaşık üç saat süren duruşma sonunda, mahkeme Nusret Kahraman, Reşat Özkaya, Zeynel Akdemir, Ali Sönmez ve Musa Karslıgil'in doğrudan tahliyelerine, diğer altı sanığın ise kişi başı 500'er lira kefaletle serbest bırakılmalarına karar vermiştir (*Gaziantep Sabah*, 1968, 7 Aralık, s. 1).

Recep Kara olayının ardından yaşanan toplumsal gerilimlerin yargı süreci 29 Aralık 1968 tarihi itibarıyla devam etmiştir. 14 Kasım 1968 tarihinde vilayet ve adliye binalarının camlarının kırılması, bir jandarma aracının yakılması ve genelevin talan edilmesi ile sonuçlanan olaylara karıştıkları iddiasıyla yargılanan sanıkların duruşmaları sürdürülmüştür. 27 Aralık günü Gaziantep İkinci Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmalarda, sanıklardan Hayri Ünal, Vahit Şener ve Hüseyin Şahin'in 500'er lira kefaletle serbest bırakılmasına karar verilmiştir. 28 Aralık günü ise Gaziantep Birinci Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada sanıklar; Mehmet Avşar, Tabir Akıncı, M. Hayri Boztoprak ve Ali isimli şahıslar hakkında da aynı şekilde tahliye kararı verilmiştir (*Gaziantep Sabah*, 1968, s. 1). Bu tahliyeler, 14 Kasım olayları kapsamında tutuklu bulunan kişilerin adli denetim veya kefalet yoluyla serbest bırakılmaya başladığını göstermektedir. Öte yandan, Kasım 1968 Gaziantep olayları ile ilgili tahliyeler devam ederken Gaziantep'te gündelik hayat da normale dönmüştür. Şehirde asayiş tam olarak sağlanmış, kamu düzeni işlemeye devam etmiştir.

3. TARTIŞMA ve SONUÇ

Kasım 1968'de Gaziantep'te meydana gelen olaylar, yalnızca bir güvenlik müdahalesi sırasında yaşanan bireysel bir ölüm vakasının ötesinde, 1960'lı yıllar

Türkiye’inde devlet–toplum ilişkilerinin kırılğan doğasını ortaya koyan önemli bir toplumsal kırılma noktasıdır. 17 yaşındaki Recep Kara’nın bir polis müdahalesi sonucu hayatını kaybetmesi, kısa süre içerisinde geniş çaplı protestolara dönüşmüş; bu durum, özellikle taşra kentlerinde adalet algısının, güvenlik politikalarının ve kamusal meşruiyetin ne derece hassas dengeler üzerinde şekillendiğini açıkça göstermiştir. Gaziantep örneği, devlet otoritesinin yalnızca hukuki çerçevelerle değil, aynı zamanda toplumsal rıza ve güven ilişkileriyle sürdürülebileceğini somut biçimde ortaya koymaktadır.

Bu olaylar, güvenlik güçlerinin kullandığı yetkilerin toplumsal algı üzerindeki belirleyici rolünü gözler önüne sermektedir. Emniyet müdürünün eylemi, hukuki olarak “yetki kullanımı” çerçevesinde değerlendirilmiş olsa da, toplumsal düzeyde bu durum adalet ve orantılılık ilkeleri bağlamında ciddi bir meşruiyet krizine yol açmıştır. Bu noktada hukuki doğruluk ile toplumsal kabul arasındaki fark belirginleşmiş; devletin yalnızca kanunlara dayanarak değil, toplumsal vicdanı gözeterek hareket etmesinin önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır. Gaziantep’te yaşananlar, güvenlikçi yaklaşımların, özellikle kriz dönemlerinde, toplumsal gerilimi azaltmak yerine derinleştirebileceğini göstermektedir.

Olayların kısa sürede kitlesel bir harekete dönüşmesi, taşra toplumlarının pasif ve siyasal süreçlerden uzak olduğu yönündeki yaygın kabulleri de sorgulamaktadır. Gaziantep’te şoförler, gençler ve kent halkının farklı kesimleri tarafından sergilenen kolektif tepki, taşrada da güçlü bir kamusal bilinç ve adalet talebinin varlığını ortaya koymaktadır. Bu durum, 1968 hareketlerinin yalnızca üniversite merkezli ve büyük şehirlerle sınırlı olmadığı; aksine, taşra kentlerinde de özgün dinamikler üzerinden karşılık bulduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Gaziantep olayları, 1968 ruhunun yerel bağlamlarda nasıl yeniden üretildiğini ve toplumsal hafızaya nasıl kazındığını anlamak açısından dikkat çekici bir örnek sunmaktadır.

Merkezi yönetimin ve yerel idarenin olaylara yaklaşımı, kriz yönetimi kapasitesi açısından eleştirel bir değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır. Olayların bastırılmasında askerî birliklerin devreye sokulması, sivil idarenin kriz anlarında yetersiz kaldığını göstermiş; kamu düzeninin sağlanmasında askerî güce başvurulması, devletin yönetim reflekslerinin sınırlarını ortaya koymuştur. Bu durum, sivil-asker ilişkileri bağlamında olduğu kadar, demokratik yönetim anlayışı açısından da tartışmaya açıktır. Krizin askerî yöntemlerle kontrol altına alınması kısa vadede düzeni sağlamış olsa da uzun vadede toplumsal güvenin yeniden tesis edilmesini zorlaştıran bir etki yaratmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir

Destek/ Finansman Beyanı: Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanması için herhangi bir finansal destek almadıklarını beyan etmektedir.

Etik Kurul Kararı: Bu araştırma için etik kurul kararına ihtiyaç bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Anonymous. (1969). *Gaziantep İl Yıllığı (1968)*. Ankara: Gaziantep Valiliği.
- Bulut, F. (2011). 68 Kuşağı Gençlik Olaylarının Uluslararası Boyutu ve Türkiye’de 68 Kuşağına Göre Atatürk ve Atatürkçülük Anlayışı. *ÇTTAD*, 11(23).
- Gaziantep’te Emniyet Müdürünün bir şoförü öldürmesi ve sonrasında gelişen olaylar. (1968, 15 Kasım). *Cumhuriyet*, s. 1,4.
- Gaziantep’te Recep Kara olayı sonrası kamu düzeni ve idari gelişmeler. (1968, 16 Kasım). *Cumhuriyet*, s. 1,7.
- Gaziantep’te Recep Kara olayı ve soruşturmanın başlaması. (1968, 17 Kasım). *Cumhuriyet*, s. 1.
- Kalfa Ataay, C. (2008). *Türkiye’de Sosyalist Düşünce ve Hareketlerin İşçi Sınıfı ile İlişkisi (1968–71) Fabrika İşgal Eylemleri* (Yayımlanmış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>)
- Karaçelik, A. R. (2022). Türkiye’de 68 Kuşağı Öğrenci Hareketleri. *New Era International Journal of Interdisciplinary Social Researches*, 14, s.35.
- Kaynar, M. K. (2017). *Türkiye’nin 1960’lı yılları*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Keskin, A. (2019). *Türkiye’de Öğrenci Olayları ve Türk Siyaseti Üzerine Etkileri (1968–1980)* (Yayımlanmış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü. YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>)
- Koca, M. (2018). 68 Öğrenci Olayları ve Üniversitelerde Politik Şiddet. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15).
- Ulusoy, K., - Aydemir, S. S. (2024). *İdeolojik Örgütler ve Siyasi Öğrenci Olayları (1960–1980 Arası Üniversite Öğrenci Olaylarının Basına Yansıması)*. Ankara, www.vizetek.com.tr
- Özhazinedar, T. (2021). *Dünyada ve Türkiye’de 68 Olaylarının Karşılaştırmalı Bir İncelemesi* (Yayımlanmış doktora tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt

Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı. YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>)

Soğuk Savaş Dönemi'nin 68 Olaylarına Etkisi. (2019, May). (International Baccalaureate diploma essay). Prof. Dr. Mümtaz Turhan Social Sciences High School, Turkey.

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (1968, 15 Kasım). *Millet Meclisi Tutanak Dergisi* (2. Dönem, Cilt 29, Toplantı 4).

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (1968, 20 Kasım). *Millet Meclisi Tutanak Dergisi* (2. Dönem, Cilt 29, Toplantı 4).

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (1968, 27 Kasım). *Millet Meclisi Tutanak Dergisi* (2. Dönem, Cilt 29, Toplantı 10).

Gaziantep'te Recep Kara olayı sonrası çıkan toplumsal olaylar. (1968, 15 Kasım). *Milliyet*, s.1.

Gaziantep'te şoförün Emniyet Müdürü tarafından vurulması olayı. (1968, 12 Kasım). *Gaziantep Sabah*, s. 1.

Gaziantep'te şoför yaralama ve araç gaspı olayı. (1968, 14 Kasım). *Gaziantep Sabah*, s. 1,4.

Recep Kara'nın ölümü üzerine Gaziantep'te yaşanan olaylar. (1968, 15 Kasım). *Gaziantep Sabah*, s. 1,4.

Recep Kara'nın ölümü ve Gaziantep'teki toplumsal olaylar. (1968, 16 Kasım). *Gaziantep Sabah*, s. 1,4.

Gaziantep'te 14 Kasım olayları sonrası emniyet ve tahkikat gelişmeleri. (1968, 17 Kasım). *Gaziantep Sabah*, s. 1.

Gaziantep'te 14 Kasım olayları sonrası tevkifler ve gelişmeler. (1968, 19 Kasım). *Gaziantep Sabah*, s. 1,4.

Gaziantep'te 14 Kasım olayları sonrası tahkikat ve toplumsal gelişmeler. (1968, 23 Kasım). *Gaziantep Sabah*, s. 1,4.

Gaziantep'te 14 Kasım olayları sonrası tahkikat gelişmeleri. (1968, 24 Kasım). *Gaziantep Sabah*, s. 1,4.

- 14 Kasım olaylarının ikinci kısım sanıkları yargılandı. (1968, 7 Aralık). *Gaziantep Sabah*, s. 1.
- 14 Kasım olayları duruşması devam ediyor. (1968, 29 Aralık). *Gaziantep Sabah*, s. 1.
- Yalçın, D. (Ed.). (2010). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II* (6. bs.). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi.

EXTENDED ABSTRACT

The second half of the 1960s was a period of increasing political polarization and social unrest in Turkey. Rapidly changing social structures, economic problems, student movements and labor strikes constantly increased social tension. One of the reflections of this general atmosphere in provincial cities was the street protests in Gaziantep in November 1968, which left a deep mark on public opinion. The events were sparked when Gaziantep Police Chief Osman Nuri Gezmen accidentally shot Recep Kara, a 17-year-old driver without a license, during an operation following a tip-off. The news of Recep Kara's death soon created a wave of anger in the city, and large segments of the population, especially drivers and young people, took to the streets.

Recep Kara, a young driver who was accidentally shot by Gaziantep police chief Osman Nuri Gezmen, was taken to the hospital with wounds, but despite all medical interventions he could not be saved and died. The news of Recep Kara's death was the beginning of the social events that would lead to outrage in Gaziantep, and the crowd that formed after the funeral started protests that would turn violent. At the beginning of the protests, critical public buildings such as the Gaziantep Government House, Merkez and Akyol police stations were attacked, public vehicles were vandalized with stones and sticks, and looting and arson attempts took place in some areas. In particular, roads in and around Maarif Square in the city center were closed to traffic and serious protests were organized against the functioning of public authorities. Despite the heavy intervention of security forces and military units, the protests continued for several days and public order in the city was severely disrupted. Reinforcements were brought in from Ankara and Hatay. The then governor of Gaziantep, Hayrettin Ersöz, and other local authorities appealed to the demonstrators to use common sense, but these appeals were not effective in reducing the violence. As the protests escalated, serious material damage was caused to public buildings, and many public buildings, including the Provincial Mansion, the Courthouse and the Police Headquarters, were destroyed. Looting and arson took place in the brothel area, creating a major security crisis in the city. The events

These incidents did not only remain as a local security crisis; they were soon brought to the agenda of the Turkish Grand National Assembly. Opposition MPs harshly criticized the government, arguing that the incidents were not isolated incidents but the result of structural weaknesses in the state's security mechanisms in the provinces. MPs from the Workers' Party of Turkey and the

Republican People's Party argued that the police's bias in favor of the political power increased social unrest and damaged the legitimacy of the state in the eyes of the public. Minister of Interior Faruk Sükan described the events as "an isolated police incident" and claimed that the security forces acted within the framework of their legal authority. Prime Minister Süleyman Demirel stated that the government was following the process meticulously and called on the public to use common sense. In addition, representatives of political parties made various statements in the city, expressing their disapproval of the incidents and calling for an immediate end to them. Abdülkadir Batur, the mayor of Gaziantep at the time, argued that the incidents in Gaziantep had damaged the city's national image and that they should end as soon as possible.

The judicial dimension of the events is also noteworthy. Many participants in the demonstrations were detained and prosecuted. The defendants denied the accusations in court, claiming that they did not participate in the events. As the judicial process dragged on, public doubts about the administration of justice increased; some defendants were released on bail, while others were convicted. During the trial process, allegations that children were encouraged to riot in exchange for money were also raised and this was reflected in the investigation files.

The Gaziantep Governorate took extensive measures to ensure the security of the city in the aftermath of the events, and initiatives were taken to make community police units permanent. Repairs to damaged public buildings were quickly initiated and extraordinary security measures were taken to restore public order. The media was also heavily criticized in the aftermath of the events, with the new Police Chief Cemil Gülmen, who was appointed to replace Osman Nuri Gezmen, arguing that the media's irresponsible reporting language had fueled the events.

The November 1968 Gaziantep incidents revealed how the state reacts in times of crisis, how fragile state-society relations are in the provinces, and the weaknesses in the security forces' relations with the public. These events demonstrated that internal security policies needed to be reconsidered in the process of democratization in Turkey and that it was not enough to ensure public order; justice, transparency and effective communication with the public were also critical. In the debates in the Turkish Grand National Assembly, the way the state applied the law in the provinces, the strength of the democratic rule of law on the ground, and the structural deficiencies in the establishment of public order were prominent topics.

In conclusion, the Gaziantep events of November 1968 were not only a local crisis in Turkey's socio-political history, but also a critical turning point that

revealed the dimensions of the state's presence in the provinces, its security policies and its relationship with citizens. These events were influential in shaping security policies in the following years; they left deep traces in social memory and shed light on Turkey's internal security strategies. It also constitutes a historical example in terms of revealing the limitations of the state's capacity to manage crises in the provinces and the steps that need to be taken towards democratization.